

ПРЕВЕНТИВНІ ЗАХОДИ СПРЯМОВАНІ НА ПРОТИДІЮ УХИЛЕННЮ ВІД ОПОДАТКУВАННЯ

На сучасному етапі розвитку економічних відносин в Україні особливо актуалізуються питання вдосконалення, оптимізації і трансформації чинної системи інституційного забезпечення політики держави щодо мінімізації явища ухилення від оподаткування. Недоотримання бюджетом країни податкових платежів викликає загрозу невиконання державою своїх функцій та обов'язків. Ухилення платниками податків від сплати обов'язкових платежів до бюджетів усіх рівнів є однією з найважливіших проблем, із якою постійно стикаються всі держави. Серед основних причин цієї проблеми в Україні є те, що вітчизняна інституційна система ще не сповна забезпечує позитивну реалізацію економічних функцій суб'єктів господарювання, з одного боку, та держави – з іншого. Це викликає потребу в побудові стабільних та прозорих фіскальних інститутів, які забезпечуватимуть сталу реалізацію податкової політики та дієвість ринкових механізмів. Таким чином, формування ефективної інституційної системи, спроможної протидіяти ухиленню від оподаткування, є актуальним завданням економічної науки і практики.

Вивченню питання ухилення від оподаткування присвячено праці вітчизняних учених В. Андрущенка, В. Вишневського, О. Десятнюк, Ю. Іванова, А. Кізими, А. Крисоватого, В. Синчака, Л. Сідельникової, А. Соколовської, О. Тимченко, С. Юрія та ін.

Ухилення від оподаткування є глобальним феноменом, який тією чи іншою мірою властивий усім економічним системам. Вони наявні у високорозвинутих країнах, країнах, що розвиваються та в комуністичних країнах. Розвиток соціально-економічних зумовлює і зростання обсягу ухилення від оподаткування. При цьому, найвищий ступінь розвитку цього феномену спостерігається у країнах зі значним рівнем тіньової економіки та ухилення від оподаткування [1, с 7].

Щодо явища уникнення від сплати податків, то основний напрям його подолання та мінімізації – вдосконалення законодавства та усунення податкових лазівок. Зауважимо, що відсутність регламентації процедурних питань, наявність неточностей у податковому законодавстві, можливість подвійного трактування деяких норм законодавства та вміння платників податків користуватися цим сприяє появі значної кількості схем уникнення від сплати податків.

Звідси існує потреба у розробці ефективних заходів протидії явищам ухилення та уникнення від оподаткування. Вважаємо, що серед пріоритетних заходів протидії ухиленню від сплати податків та, відповідно, детінізації економіки повинні стати наступні інструменти:

- застосування економічно обґрунтованих санкцій за порушення податкового законодавства;

- досягнення оптимального рівня податкового навантаження;
- створення ефективної системи податкового контролю;
- підвищення податкової культури та досягнення партнерських відносин між платниками податків і контролюючими органами;
- формування передумов для легалізації тіньових структур.

Поряд із тим, важливим напрямком протидії податковим правопорушенням є створення нових та вдосконалення вже наявних методик і форм проведення та організації податкового контролю. Позитивні нововведення в організацію податкового контролю є фрагментарними і спрямовані на розв'язання нагальних потреб або потреби виконання запланованих донарахувань, нема методики оцінки контрольних заходів, які проводять органи доходів і зборів. Тому, існує потреба у реформуванні контрольної діяльності фіскальних інститутів для попередження обставин, що зумовлюють перехід платників податків у нелегальний сектор економіки.

Важливим напрямом протидії ухиленню від оподаткування є формування передумов для легалізації тіньових структур [2]. Він полягає у створенні в Україні сприятливих організаційно-економічних умов для повернення тіньових капіталів у офіційний сектор економіки.

Отже, важливим напрямком мінімізації обсягів ухилення від оподаткування має стати реалізація комплексу заходів, спрямованих на протидію ухиленню від сплати податків та його уникненню. Наведені пріоритети мінімізації ухилення від оподаткування та конкретних заходів протидії втім не є вичерпними. Їх реалізація має відповідати рівневі соціально-економічного розвитку і наявним можливостям держави.

Література:

1. Фільо М. М. Фіскальні інститути мінімізації податкових втрат [Текст] : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит / Марія Михайлівна Фільо. – Тернопіль : ТНЕУ, 2014. – 20 с.
2. Фільо М. М. Перспективи та пріоритети протидії ухиленню від сплати податків [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http://www.rusnauka.com/ 27_NII_2013/Economics/15_146391.doc.htm](http://www.rusnauka.com/27_NII_2013/Economics/15_146391.doc.htm)

Левонюк Василь

Тернопільський національний економічний університет
Науковий керівник к.е.н., доцент Василевська Г. В.

ДИСБАЛАНСИ ФУНКЦІОНУВАННЯ МИТНОЇ СИСТЕМИ ДЕРЖАВИ ТА ЦІНКА ФІСКАЛЬНИХ НАСЛІДКІВ

Утвердження ринкової економіки в Україні, а також демонополізація зовнішньоекономічних зв'язків та їх лібералізація, дають змогу окреслити митну сферу загалом та митні органи зокрема як самостійну систему, якій властиві власні об'єктивні економічні закони організації та функціонування. Митна система як найважливіший атрибут автентичності і індивідуальності